

РЕШЕНИЕ

№ 3058

гр. София, 18.06.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XVII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 29.05.2020 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Полина Якимова

**ЧЛЕНОВЕ: Веселина Женаварова
Теодора Георгиева**

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **692** по описа за **2020** година докладвано от съдия Полина Якимова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.285, ал.1, изр.2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/, във вр. с глава дванадесета от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по касационна жалба на Д. И. Т. срещу Решение № 467 от 21.01.2019 г., постановено по адм. дело № 3358 от 2018 г. по описа на Административен съд София - град, I отделение, 66 състав, с което Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ е осъдена да заплати на Д. И. Т. сумата от 450 лв., представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди вследствие на допуснати от органите на ГДИН нарушения на чл. 3, ал. 1, вр. ал.2 от ЗИНЗС за периода от 13.02.2017г. до 06.07.2017г. Искът на Т. за разликата над тази сума до пълния предявен размер от 25 000 лв. е отхвърлен.

В касационната жалба са въведени оплаквания за неправилност на решението като постановено в нарушение на материалния закон – касационно основание по чл.209, ал.3 от АПК. Касаторът поддържа, че размерът на присъденото обезщетение за неимуществените вреди е занижен. Счита, че минималния размер на обезщетението, което следва да му се присъди, възлиза на 2 415,70 лв.

В съдебно заседание пред Административен съд София-град, касаторът, редовно и своевременно призован, не се явява и не изпраща представител. Допълнителни съображения излага в писмена защита.

Ответникът, Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, се представлява от юрк. Д., която оспорва жалбата по съображения, изложени в писмен отговор.

Според участващия в производството по делото прокурор от Софийска градска прокуратура касационната жалба е неоснователна.

Съдът, като провери служебно на основание чл.218, ал.2 от АПК, съответствието на решението със съществените процесуални правила и материалния закон, намира за установено следното:

Касационната жалба е допустима. Подадена е в срока по чл.211 АПК от надлежна страна, за която съдебният акт е неблагоприятен.

Производството пред АССГ е образувано по предявения от Д. И. Т. иск с правно основание чл.284 ЗИНЗС вр. чл.1, ал.1 ЗОДОВ срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за присъждане на обезщетение за причинени неимуществени вреди в размер на 25 000 лв. за периода 13.02.2017 г. – 06.07.2017 г.

Съдът е установил от фактическа страна, че ищецът е постъпил в ареста към Областна служба „Изпълнение на наказанията“ [населено място] на 13.02.2017 г. На 06.07.2017 г. е бил приведен в Затвора в [населено място] за изпълнение на наложено му наказание лишаване от свобода. В периода от 13.02.2017 г. до 06.07.2017 г. Т. е настанен в килия № 4 на следствен арест в [населено място] с обща площ 8 кв.м. (4м. на 2 м.), в която имало четири легла и една маса с два стола. Освен него в килията са прибавявали и Й. К. (за периода 12.02.2017г. – 21.03.2017г.), Ж. А. (за периода 16.02.2017г. – 19.05.2017г. и от 30.05.2017г. до 28.08.2017г.), Й. Й. (за периода 03.05.2017г. до 03.07.2017г. и В. В. (за периода от 11.05.2017г. до 27.06.2017г.). В килията нямало прозорец, нито въздухопроводи от вентилационна система. Изкуственото осветление се осигурявало от луминесцентни лампи. Дневна светлина и свеж въздух в килията постъпвали от прозорец в коридор, на който се намирили вратите на килиите. Мястото за престой на задържаните лица на свеж въздух представлявало помещение на закрито - стая с прозорци, осигуряващи дневна светлина.

В килията нямало санитарен възел и течаща вода. Достъпът на задържаните до общия санитарен възел се осъществявал при заявено желание чрез почукване, при което представител на надзорно-охранителния състав извеждал задържания от килията. Личната хигиена ищецът поддържал чрез ползване на един общ душ два пъти в седмицата, едновременно за всички лица от една килия. Поддържането на хигиената и чистотата на килиите било задължение на задържаните лица, като средствата за санитарно – хигиенни нужди се осигурявали от следствения арест. Постелъчните материали били чаршафи - горен и долен и калъфка за възглавница, които били чисти, но дюшеците и одеялата били мръсни. Дезинфекциране на килиите с препарати срещу паразити се извършвало веднъж месечно. От показанията на разпитаните свидетели съдът е установил, че в килията е имало хлебарки и дървеници, като Т. се оплаквал от ухапвания от дървеници.

Относно качеството на храната съдът е ценил извадка от книга за контрол на получаваната и раздавана приготвена храна на задържаните лица за периода 12.02.2017г. – 03.03.2017 г., вписаната в дневника проверка на вкусовите качества на храната, която ги определя като „добри“ и показанията на свидетелите, които определят предоставяната храна като много лоша.

По отношение на здравното обслужване на ищеца са обсъдени медицинска справка от 23.05.2017г., бланка за вторични медицински прегледи, бланка за консултация с лекар

специалист от 12.06.2017г. и от 22.06.2017г. и свидетелските показания. Установено е, че на Т. е осигурявано здравно обслужване съобразно необходимостта от такова – на 11.04.2017г., поради оплаквания от киселини е осигурено лечение, на 11.05.2017г., поради оплаквания от болки в кръста е осигурено лечение, на 12.06.2017г. е осигурен преглед от стоматолог и изваден корен на зъб, на 22.06.2017г. Т. отново е прегледан от стоматолог и е изваден корен на друг зъб. За целия период на пребиваване ищецът не е имал оплаквания и не е подавал сигнали или жалби за влошено здравословно състояние - разклатена нервна система, изгубване на собствена телесна маса, главоболие и високо кръвно налягане. В амбулаторен лист № 000798/09.02.2017г. е вписана основна диагноза остър бронхит, по отношение на което заболяване е назначено лечение, и придружаващи заболявания и усложнения – хипертонично сърце без (застойна) сърдечна недостатъчност.

Съдът е приел, че в процесното място за лишаване от свобода не е бил осигурен достъп на естествена слънчева светлина в нарушение на изискването на чл. 3 от ЕКПЧ; задържаните лица са били лишени от разходка на открито - нарушение на изискването на чл. 3 от ЕКПЧ за осигуряване на двигателна активност като част от човешките условия на живот; средно-аритметичната площ в килията от 2 кв.м. е под минимума от 4 кв.м., предназначен за обичайно лично пространство в нарушение на изискването на чл. 3 от ЕКПЧ; на задържаните лица не е осигуряван неизменен и постоянен достъп до санитарен възел; инцидентно е била осигурявана храна с лоши вкусови качества; в спалните помещения е имало хлебарки и дървеници, но в тях се е извършвала и дезинфекция.

Съдът е уважил частично исковата молба и е присъдил на ищеца 450 лева обезщетение за неимуществени вреди. При определяне на размера на обезщетението са съобразени негативните преживявания, физически и емоционален дискомфорт на Д. Т., надвишаващи неизбежното ниво, доколкото са довели до унижаване на човешкото му достойнство и представляват неимуществени вреди, причинени вследствие на нарушение на чл. 3, ал.1 , вр. ал.2 от ЗИНЗС и вр. чл. 2, т.3 от ЗИНЗС за осигуряване на условия, обезпечавщи поддържането на физическото и психическото здраве на задържаните под стража лица и зачитане на правата и достойнството им, което е рефлектирало върху личната сфера на Т., накърнявайки общочовешка ценност, защитена с нормата на чл. 3 от ЕКПЧ. За размера над тази сума до претендирания размер на обезщетение от 25000 лева исковата молба е отхвърлена.

Решението е валидно, допустимо и правилно както по отношение на изводите за частичната основателност на исковата претенция, така и по отношение на определения размер на обезщетението.

Искът е разгледан в контекста на обособената по своята специфика група от дела, заведени пред българските съдилища, а впоследствие и пред ЕСПЧ, от лица, лишени от свобода, които изтърпяват наказанието си в условия, неотговарящи на стандартите, установени от Съвета на Европа, определени сами по себе си, поради наличие на конкретни и ясни параметри, като условия, нарушаващи забраната за нечовешко и унижително отнасяне – чл. 3 ЕКПЧ.

С разпоредбата на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС законодателят въвежда отговорност на държавата конкретно към изтърпяващите наказание "лишаване от свобода" и задържаните с мярка за неотклонение "задържане под стража" лица за вредите, които те търпят в резултат на нарушение на забраната по чл. 3 от същия закон - да не бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение от

специализираните органи по изпълнение на наказанията.

За да е налице незаконосъобразно бездействие, следва да бъде безспорно установено неизпълнение на фактическо действие от страна на административен орган или длъжностно лице от администрацията, при наличието на нормативно установено задължение за изпълнение на това действие. Нормата на чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС /изм. ДВ, бр. 13/2017 г., в сила от 7.02.2017 г./ въвежда забрана осъдените и задържаните под стража да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Разпоредбата на ал. 2 уточнява и допълва, че за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Установяването на визираните в нормата обстоятелства обосновава ангажиране на отговорността на държавата.

Задължение на администрацията на местата за лишаване от свобода е да осигури нормални условия за пребиваване, съгласно принципите на чл. 3 от ЕКПЧОС, ратифицирана от Република България и съставляваща част от националното право на основание чл. 5, ал. 4 от Конституцията. Държавата охранява изпълнението на това задължение и при данни за нарушения възниква отговорността ѝ да репарира доказаните търпени от лишения от свобода вреди.

Правилни и обосновани са изводите на АССГ, че за периода от 13.02.2017 г. до 06.07.2017 г. спрямо Т. се доказва наличието на допуснато нарушение на чл. 3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и на чл. 2, т.3, чл. 3, чл. 43, ал.4 от ЗИНЗС , чл.20 ал.3 от ППЗИНЗС , чл.21 ал.1 от ППЗИНЗС и чл. 276 ал.1 и ал.2 от ППЗИНЗС от администрацията на ГДИН, поради липсата на изискуемата минимална свободна жилищна площ в килията, липса на санитарен възел и течаща вода в помещението, липса на свеж въздух и пряк достъп на дневна светлина, неосигуряване на задържания на условия за двигателна активност чрез престой на открито в специално определено за целта място, с продължителност не по-малко от един час на ден. За периода 04.03.2017 г. - 06.07.2017 г. съдът правилно е намерил за доказано и неосигуряване на качествена храна от ответника.

Обратно на поддържаните от касатора доводи, размерът на присъденото обезщетение е определен по справедливост съобразно периода, през който е търпяно нарушението, конкретното отражение на неблагоприятните условия върху физическо и психично здраве на ищеца, както и степента и интензитета на създадените му болки, страдания и неудобства. Приложена е и презумпцията по чл.284 ал.5 от ЗИНЗС, че настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Взета е предвид и практиката на ЕСПЧ и размерът на определените от Съда обезщетения по сходни случаи по български дела.

По тези съображения съдът

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 467 от 21.01.2019 г., постановено по адм. дело № 3358

от 2018 г. по описа на Административен съд София - град, I отделение, 66 състав.
Решението не може да се обжалва.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: